

ФАКУЛТЕТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ - СКОПЈЕ

Студиска програма: **БЕЗБЕДНОСТ**

Времетраење на студиската програма: **4 години**

ЕКТС кредити: **240**

Цели на студиската програма

На Факултетот за безбедност како високообразовна институција во областа на безбедноста и заштитата се спроведува високообразовна, научно-истражувачка, издавачка и применувачка дејност, како и континуирано образование и обука. Со реализација на наставата на акредитираните студиски програми од прв, втор и трет циклус на академски студии, Факултетот за безбедност-Скопје, програмата по Безбедност ќе го заокружи својот профил на специјализирана наставно-научна и истражувачка институција од областа на безбедноста (во пошироко значење) со што ги оправдува општествените потреби за нејзино усовршување и развој.

Поаѓајќи од длабоките општествени, економски, културни и безбедносни промени кои се случуваат во последниве две децении, се наметнува потребата од преобразба и приспособување на студиските и наставните програми во насока на научно опфаќање на сè посложената безбедносна стварност кај нас и во светот. Од друга страна, ваквите промени нужно условуваат и прилагодување на студиските и наставните програми кон актуелните и идните потреби на општеството и државата од високообразовен кадар од областа на безбедноста. Со трансформацијата на поранешната Полициска академија во сегашниот Факултет за безбедност, беше наследена и студиската програма криминалист, која пред сè е моделирана да одговори на потребите за школување на академски кадар за таквата поставеност на односите на тогашниот субјект Полициска академија и потребите од високообразовен кадар, пред сè за потребите на јавната и државната безбедност. Во меѓувреме, започнаа да се јавуваат и да добиваат на значење нови безбедносни појави и области кои нужно бараат и соодветна научна обработка и истражување. Меѓу таквите концепти се секако безбедносната превенција, приватната безбедност, граѓанската безбедност, регионалната и меѓународната безбедност, безбедносното право, глобализацијата, новите безбедносни ризици, закани и загрозувања и сите други безбедносни појави кои не беа познати или не беа толку афирмирани во науките од областа на безбедноста. Тоа пак од својата страна подразбира можност, но и обврска на Факултетот за безбедност-Скопје, како најповикана високообразовна државна институција од областа на безбедноста соодветно да ги следи и проучува овие појави и со тоа да дава придонес кон нивното соодветно научно разбирање и имплементација на најновите научно-стручни сознанија од областа на безбедноста за доброто на поединците, општеството и државата. Преку тоа, Факултетот за безбедност-Скопје уште еднаш ќе се рефирмира пред домашната и пошироката научна јавност како високообразовна институција која се развива во чекор со развојот на безбедноста воопшто како сеопфатна општествена појава и нејзините разнородни манифестации и видови посебно.

Студиската програма е конципирана според дедуктивниот принцип на распределба на наставните програми по академски години (почнувајќи од најопштите наставни програми во прва и завршувајќи со посебни и посецијализирани наставни програми во четврта година и натаму низ повисоките циклуси на образование:

Основна идеја ни беше создавањето студиска програма во која место ќе најдат веќе афирмираните безбедносни појави и проблеми разработени низ посебни предметни програми, но

истовремено и свежината на новите предметни програми, со вклучување на оние кои ги нема на сличните високообразовни институции кај нас, а се среќаваат во соодветните високообразовни институции во светот; тоа би требало во иднина да биде препознатливост на студиската програма безбедност на Факултетот за безбедност во земјава и во странство.

Студиската програма безбедност и предметните програми во нејзин состав ја одразуваат сета широчина, сложеност и разнородност на безбедносните проблеми, со зафаќање на основите и особено етиологијата и феноменологијата на безбедноста и безбедносните појави како основ за креирање безбедносни проценки, прогнози и политики и на тој основ градење на стратегии од значење за државата и општеството во целост.

Конципираните предметни програми ќе бидат заокружена целост од одредена безбедносна стварност, безбедносна појава или група безбедносни појави со јасна теоретска и методолошка втемеленост.

Студиската програма по Безбедност на студентите им нуди можност за специјализирање на нивните знаења во рамките на три потесни подобласти на безбедноста: Управувањето со кризи, Националната безбедност и Интегралната безбедност. Потесното насочување во насоките на студентите е од петти семестар. Во рамки на сите насоки (студиски години), студентите ќе реализираат практична и клиничка настава во соодветните институции во државниот и приватниот сектор.

Резултати од учењето (специфични дескриптори на квалификации)

знаења и разбирање

- стекнување знаења за факторите кои влијаат на безбедноста и функционирањето на институциите во безбедносниот сектор;
- знаење за раководење и учество во научни, стручни и апликативни проекти за идентификација и поставување на проблем;
- стекнуваат знаења за примена на методите и техниките за анализа и евалуација на безбедносните процеси, состојби и институции;
- стекнуваат знаења за методите за анализа на причинско-последичните врски помеѓу општествените појавите, процеси и безбедноста;
- стекнување знаења за обврските на националните законодавства и институциите во безбедносниот сектор во процесот на евроатлантски интеграции;
- стекнување знаења за капацитетите на институциите надлежни за имплементација на условите за членство во ЕУ и НАТО;
- разбирање на целите и функциите на институциите од областа на безбедноста во функција на одржување и обезбедување на националната безбедност и управувањето со кризи;

примена на знаењето и разбирањето

- примена на теоретски концепти, модели, рамки, алатки и техники кои ја поттикнуваат креативноста во проучувањето на националната и интегралната безбедност и управувањето со кризи;
- примена на соодветни практични концепти, методи, техники и комуникациски вештини во помошта и поддршката на безбедносните органи и тела;
- анализа на улогата на човечките ресурси за постигнување на ефикасност на надлежните институции во процесот на одржување на безбедноста;

- анализа на улогата на динамиката во имплементирањето на реформите од областа на безбедноста како услов за членство во ЕУ и НАТО;
- примена на алатки и техники за менаџирање со проекти од областа на безбедноста и заштитата од програмите и фондовите на ЕУ и НАТО;
- примена на методи за евалуација на институционалните капацитети, предностите и слабостите;

способност за проценка

- способност за идентификација на предностите и слабостите на институциите од областа на безбедноста и заштитата во процесот на интегрирање во ЕУ и НАТО;
- способност за оцена на реформскиот процес во областа на безбедноста и заштитата како еден од клучните столбови на националната и интегралната безбедност;
- способност за оцена на влијанието на внатрешните и надворешните фактори кои влијаат позитивно или негативно врз динамиката и квалитетот на функционирањето и реформирањето на безбедносните институции;
- развива способност да ги евалуираат и проценат идеите за иницирање проекти за подобрување на капацитетите и методологијата на работа на безбедносните органи и служби;
- способност критички и систематски да ги интегрираат и применуваат знаењата теориските и практичните знаења со цел да обезбедат зголемување на ефикасноста на институциите надлежни за детектирање, анализа, откривање и сузбивање на криминалитетот и безбедносно сложените ситуации и да креира решенија, стратегии и модели за управување со кризи;
- проценка на слабостите на безбедносните органи и служби во однос на менаџирањето со човечките ресурси како еден од предусловите за квалитетно разбирање и имплементирање на обврските за членство во ЕУ и НАТО и успешно реализирање на методологијата и методиката на работа;
- способност за оцена на развојната тенденција на институциите за креирање на иднина базирана на знаење и континуирано усовршување на вештините за управување со ресурсите;

комуникациски вештини

- стекнува вештини да комуницира ефективно со користење на соодветни аргументи во извештаите, презентациите и дебатите од областа на безбедноста (интегрална, национална), заштитата и институционалната реакција во случај на катастрофи (управувањето со кризи);
- способности за професионален пристап во процесот на работа со почитување на професионалните стандарди на работа во безбедносните органи и служби и етичките кодекси;

- спремност за професионален однос при размена на податоци и заклучоци во функција на градење стратегии за решавање на сложени безбедносни ситуации и задачи;
- вештини за функционирање и комуницирање во сложени безбедносни ситуации на национално и меѓународно ниво;

вештини на учење

- развива критичко мислење;
- развивање на позитивистички пристап;
- развива аналитички пристап во проучувањето и истражувањето на безбедноста и заштитата;
- применува научно верификувани методи и техники за истражување на безбедноста и заштитата;
- развива стратегиско размислување;
- синтетизира информации и извлекува заклучоци;
- авалуира резултати.

ЛИСТА НА ПРЕДМЕТИ

Семестар 1

Основи на безбедност и безбедносен систем на република македонија (6 ЕКТС)

Студентите да ги завладеат основните академски знаења од областа на безбедноста, категоријалните концепти на безбедноста, системот на безбедност, загрозувањата на безбедноста, современите глобални загрозувања, разузнавачките и безбедносно-контраразузнавачките служби и структурата и функцијата на безбедносно-разузнавачкиот систем на Република Македонија, како темел во натамошното изградување на посебни и специфични знаења на студиската програма – европски интеграции и безбедност.

Вовед во право и уставно право (6 ЕКТС)

Цел на предметната програма како базичен предмет од прва година на студиите е студентите да се стекнат со основни познавања за државата и правото и со основните поими, концепти, институти и институции поврзани со уставното право. Со тоа се овозможува студентите да стекнат солидна основа за совладување на останатите правни дисциплини во нивното понатамошно студирање. При тоа студентите ќе имаат можност да стекнат познавања од материја која се однесува на: организацијата на државната власт, системот на правото, поимот на устав и сите негови општи и посебни карактеристики, темелните вредности на уставниот систем на Република Македонија, како и статусот, организацијата, положбата и функционирањето на централните органи.

Кривично право (9 ЕКТС)

На крајот на совладувањето на предметните содржини студентот треба да:

- ги разбере и препознава основните кривично-правни институти
- стекне знаење и вештини за да ги препознава законските битија на кривичните дела, со цел за докажување на кривичното дело и кривичната одговорност на виновниот сторител
- ги совлада техниките, стекне знаење и вештини за да ги поврзува оперативните криминалистички сознанија за начинот, средствата, времето, местото и просторот на извршување на конкретно кривично дело, со одредена фактичка состојба за одреден кривично-правен настан
- ги совлада техниките, стекне знаење и вештини за да поголема ефикасност во оставрувањето на заштитната функција на кривичното право, што ја имаат надлежните органи за спроведување на Кривичниот законик.

Вовед во полициски науки (6 ЕКТС)

Целта на предметот е да ги воведо студентите во терминологијата која се користи во полициските и безбедносните науки, а фокусот е ставен на систематизацијата на знаењата и поимите за полицијата. Тргувајќи од определувањето на поимот „полиција“, односно спознавање за тоа што претставува полицијата - во организациска и функционална смисла, т.е. се дава преглед на тоа што е полицијата како институција и кои се нејзините извршители, статус и функции.

Научната дисциплина „Вовед во полициски науки“ има за цел да ги интегрира основните поими и знаења од сферата на полицијата, како и од другите полициски науки, и да ги поврзе и презентира на единствен, осмислен начин, според посебна методологија.

Задачата на предметот е да ги интегрира знаењата од другите науки кои се однесуваат на полициската организација или дејност. Предметот нема за цел да ги замени останатите полициски

науки, туку да ги интегрира оние поими и елементи кои им се заеднички и да ги презентира на единствен начин, како нивна основа и како можност студентите преку изучување на другите предмети од Катедрата за полициски науки да направат надградба на стекнатите знаења.

Англиски јазик 1 (3 ЕКТС)

Надградба на претходно стекнатите знаења по англиски јазик со содржини од областа на безбедноста. Развивање на четирите јазични вештини (зборување, читање, пишување и слушање) преку текстови и вежби на теми од областа на безбедноста. Продлабочување на знаењата од граматиката преку обработка на текстови и вежби на теми поврзани со идната професија на студентите. Развивање на јазичните функции и оспособување на студентите за употреба на јазикот во различни контексти важни за структурата.

Француски јазик 1 (3 ЕКТС)

Запознавање со францускиот јазик за секојдневна комуникација (конверзација и писмено изразување). Поставената цел е на крајот од семестар 1 студентите да бидат способни да положат ДЕЛФ А1 Јуниор како и да се запознаат со основната терминологија за полициско истражување (опис на лице и место, давање алиби)

Германски јазик 1 (3 ЕКТС)

Надградба на претходно стекнатите знаења во Германски јазик 1. Оспособување на студентите да комуницираат на едноставен начин, да го разбираат соговорникот, кога се зборува полека и јасно. Студентите се оспособуваат да поставуваат прашања за трети лица, да разбираат кратки и едноставни описи. Студентите се оспособуваат да пишуваат кратки и едноставни пораки и да пополнуваат лични податоци во формулари, како и за конкретните потреби во нивниот понатамошен професионален ангажман. Се обработуваат едноставни текстови од областа на безбедноста. Се развиваат вештините читање, слушање, зборување и пишување.

Евроатлантски безбедносни интеграции (3 ЕКТС)

Основната цел е да се изучат постоечките и идните безбедносни процеси, со изразен акцент на Евро-атланските безбедносни институции и механизми. Студентите ќе ги анализираат факторите кои придонесуваат за стабилноста, но и за идните промени на постоечката безбедносна средина. Во рамки на овој предмет подетално се изучува историјата, создавањето и развојот на НАТО како доминантна институција на западната безбедносна политика. Посебен акцент е ставен на структурата, организацијата и трансформирањето на улогата и доменот на интервенција на оваа организација. Исто така се проучува процесот на проширување на НАТО и Европската унија со државите од Источна Европа.

Специјално физичко образование - 1 (3 ЕКТС)

Целта на предметната програма е студентите да покажат успешно адаптирање кон специфични услови на работа во кои е неопходно манифестирање на зголемени психо-физички напори, да покажат знаење и разбирање за изведување на елементарни техники на паѓање, ставови, удари, блокади, фрлања и зафати, како и да покажат знаење и способност за реализирање на индивидуални и групни проектни задачи надвор од редовната настава.

Семестар 2

Криминологија (6 ЕКТС)

На крајот на совладувањето на предметните содржини студентот треба да:

- ги разбере и препознава ендегените фактори кои влијаат на криминалот, како индивидуална (поединечна) појава, како што се: темпераментот, карактерот, интелигенцијата и мотивите на сторителот за вршење на конкретно кривично дело, со цел за успешно профилирање на можен сторител и пронаоѓање на вистинскиот виновен сторител
- ги разбере и препознава егзогените фактори кои влијаат на криминалот, како индивидуална (поединечна) појава, како што се семејството, училиштето, работната средина, круговите (друштвото, локалите) каде се движат и регрутираат потенцијални сторители на одредени кривични дела, со цел за успешно профилирање на можен сторител и пронаоѓање на вистинскиот виновен сторител
- стекне знаење и вештини за да ги поврзува криминолошките сознанија за новите појавни облици на определени кривични дела со конкретно кривично дело извршено од страна на можен сторител со одреден психолошки и социјален профил, со цел за пронаоѓање на вистинскиот виновен сторител

Кривично процесно право (6 ЕКТС)

Проучување на правните норми со кои се уредува положбата и овластувањата на процесните странки и другите субјекти кои учествуваат во кривичната постапка, видот, формата и условите за преземање на процесните дејствија со кои се остварува целта на кривичната постапка, како и правните последици во случај на повреда на ваквите прописи.

Изучување на основните процесни институти, начелата на кривичната постапка, нејзините субјекти, докажувањето и доказните средства, како и мерките за обезбедување присуство на лица и на предмети во кривичната постапка. Стекнување на продлабочени знаења за текот на кривичната постапка, и добивање на целосна претстава за нејзиното поведување, текот и завршувањето, како и системот на правните лекови и посебните постапки.

Социологија (6 ЕКТС)

Стекнување на знаења за основните социолошки категории и современите теории за општествениот развој, проблемите со безбедноста, неопходните услови за остварување на безбедноста во општеството и општествените субјекти одговорни за остварување на безбедноста на различни нивоа;

Информатика (6 ЕКТС)

Студентите добиваат основни вештини за работа со едитор на текст (MSWord)

Англиски јазик 2 (3 ЕКТС)

Надградба на претходно стекнатите знаења по англиски јазик со содржини од областа на безбедноста. Развивање на четирите јазични вештини (зборување, читање, пишување и слушање) преку текстови и вежби на теми од областа на безбедноста.

Продлабочување на знаењата од граматиката преку обработка на текстови и вежби на теми поврзани со идната професија на студентите.

Развивање на јазичните функции и оспособување на студентите за употреба на јазикот во различни контексти важни за структурата.

Француски јазик 2 (3 ЕКТС)

Запознавање со францускиот јазик за секојдневна комуникација (конверзација и писмено изразување). Поставената цел е на крајот од семестар 1 студентите да бидат способни да положат ДЕЛФ А1 Јуниор како и да се запознаат со основната терминологија за полициско истражување (опис на лице и место, давање алиби)

Германски јазик 2 (3 ЕКТС)

Надградба на претходно стекнатите знаења во Германски јазик 1. Оспособување на студентите да комуницираат на едноставен начин, да го разбираат соговорникот, кога се зборува полека и јасно. Студентите се оспособуваат да поставуваат прашања за трети лица, да разбираат кратки и едноставни описи. Студентите се оспособуваат да пишуваат кратки и едноставни пораки и да пополнуваат лични податоци во формулари, како и за конкретните потреби во нивниот понатамошен професионален ангажман. Се обработуваат едноставни текстови од областа на безбедноста. Се развиваат вештините читање, слушање, зборување и пишување.

Специјално физичко образование - 2 (3 ЕКТС)

Целта на предметната програма е студентите да покажат зголемена способност за адаптирање кон специфични услови на работа во кои е неопходно манифестирање на психо-физички напори, да покажат основно ниво на знаење и разбирање за изведување на техники на самоодбрана, да покажат основно познавање и разбирање за примена на методите (техниките) за приведување, врзување, претресување, прегледување и легитимирање, да демонстрираат способност за учество во тимска работа при спроведување на практични службени постапки, да демонстрираат вештина за препознавање на ситуации во кои е неопходна примена на сретствата за физичка присила.

Социјална патологија (3 ЕКТС)

Да се оспособат студентите за планирање, дизајн и евалуација на превентивни програми и истражувачки проекти од областа на превенција на криминалитетот преку стекнување соодветни знаења за превенција на криминалитетот и безбедност во заедницата.

Задачи и очекувани резултати:

а) Знаења и разбирања: Запознавање на студентите со новите трендови во превенцијата на криминалитетот како концепт и како процес на градење превентивна стратегија за справување со криминалитетот.

б) Вештини: Развивање на студентите вештини и компетенции за развој на превентивни модели во справување со криминалитетот и создавање безбедни средини за живеење, преку планирање соодветни превентивни механизми и развој на превенција базирана на знаење и на докази.

Семестар 3

Меѓународно јавно право (6 ЕКТС)

Статусот на Република Македонија како земја-кандидат за членка на ЕУ ја потенцира потребата од едуцирање на студентите за принципите на меѓународното јавно право. Целта е студентите да ја разберат улогата на правото во меѓународната заедница, а меѓународните правни институции да ги гледаат не како апстрактни, туку истите да ги следат развојно. Изложената динамика на меѓународното право ја илустрира тензијата меѓу традиционалното право, поврзано со државниот суверенитет, и новото т.н. “меко” право инспирирано со новите вредности во меѓународната заедница. Програмата овозможува запознавање и систематско проучување на прашањата од теориска и практична природа поврзани со процесот на меѓународно, меѓудржавно и други видови на решавање на споровите по мирен пат. Аналитичкиот дел од програмата има за цел кај студентите да развие вештини на критичко размислување. Деталното проучување на организацијата, функционирањето и практиката на Меѓународниот суд на правдата, овозможува тие да усвојат нови знаења за поважните случаи на пресуди и советодавни мислења на овој главен судски орган на ООН.

Методологија на истражување на безбедносните појави (6 ЕКТС)

Редовен или вонреден студент кој согласно Правилата за студирање на Универзитетот се стекнал со право за упис во III година на студии, кој редовно ги извршува обврските утврдени со Правилата за студирање на Факултетот за безбедност и оваа студиска програма.

Основи на приватна безбедност (3 ЕКТС)

Запознавање со основите на потсистемот на приватната безбедност како дел од интегралниот безбедносен систем, неговата положба, улога и функција

Усвојување на потребните знаења за успешно препознавање и делување во пречувањето, сузбивањето и намалувањето на сите можни аномалии во работењето на секторот на приватната безбедност, односно, приватизирањето на безбедноста

Совладување на научните сознанија од областа на приватната безбедност во функција на успешно работење во овој сектор, создавање и одржување поволна безбедносна состојба, изградба на стабилен безбедносен систем и водење успешна безбедносна политика.

Вовед во криминалистика (6 ЕКТС)

Основната цел на предметот е студентите да се стекнат со основни и напредни знаења за науката за криминалистиката, основните принципи на криминалистиката, за криминалистичко оперативната дејност, за планирањето итн.

Основи на економија (6 ЕКТС)

Целта на предметната програма е студентите да ја разберат улогата на економијата во општествениот живот. Преку основните економски категории, поими, теории студентите треба да се здобијата со знаење со основите на микроекономија и макроекономијата.

Глобална безбедност (6 ЕКТС)

Стекнување понатамошни (нови) знаења и учење со афирмација на индивидуалниот пристап во усовршувањето на знаењата што кореспондираат со современите безбедносни процеси и

обезбедување континуитет во развојот на научното поле – безбедност, и да применува методи и техники за истражување на безбедносните појави од аспект на нивната мултидисциплинарност. Студентот ќе може да дефинира, да репродуцира солиден квантум на научни знаења и сознанија за теоретските основи на процесот на глобализација, како и развивање на способности за воочување на позитивните и негативните аспекти на глобализацијата; да ја оценува, аргументира работата на актерите на глобалната безбедност (човек, држава, владини и невладини организации, меѓународната заедница); студентот да развива критичко мислење, стратегиско размислување; и да развива аналитички и позитивистички пристап во проучувањето и истражувањето на современите предизвици и закани по безбедноста во ерата на глобализацијата; Да знае да ги анализира безбедносните ризици и закани од природно потекло, општествено потекло, техничко-технолошко потекло, економските закани, еколошките закани и криминалните закани како што се тероризмот, организираниот криминал, политичкиот криминал, економскиот криминал итн.

Англиски јазик 3 (3 ЕКТС)

Надградба на претходно стекнатите знаења по англиски јазик со содржини од областа на безбедноста. Развивање на четирите јазични вештини (зборување, читање, пишување и слушање) преку текстови и вежби на теми од областа на безбедноста.

Продлабочување на знаењата од граматиката преку обработка на текстови и вежби на теми поврзани со идната професија на студентите.

Развивање на јазичните функции и оспособување на студентите за употреба на јазикот во различни контексти важни за структурата.

Француски јазик 3 (3 ЕКТС)

Надградба на претходно стекнатите знаења по француски јазик со содржини од областа на безбедноста. На крајот од семестарот, студентите треба да бидат способни да положат ДЕЛФ А2 Јуниор како и да располагаат со вокабулар од полициска терминологија.

Германски јазик 3 (3 ЕКТС)

Надградба на стекнатите знаења во Германски јазик 1 и 2. Оспособување на студентите да разбираат кратки едноставни текстови на вообичаени секојдневни теми и теми кои се релевантни во нивниот понатамошен професионален ангажман. При слушање можат да разберат едноставни описи на насоки на движење и како би стигнале од точка А до точка Б. Со пишување може да опишат каде некој живее и да напишат кратко соопштение или порака. Во однос на усна комуникација се оспособуваат да воспостават контакт и да даваат информации за минати активности. Студентите го заокружуваат нивото А1 според Заедничката европска референтна рамка за познавање на странски јазици.

Колективни системи за безбедност (3 ЕКТС)

Студентот ќе може да ги препознае ризиците и закани во меѓународната заедница кои ја наметнуваат неопходноста од конципирање и функционирање на колективни системи за безбедност како одговор на тој вид на закани. Да изврши поимовно определување на безбедносен систем, да ги препознае елементите на колективните системи за безбедност. Да биде оспособен да репродуцира солиден квантум на знаења и сознанија за организирање и функционирање на колективните системи за безбедност.

Семестар 4

Психологија (6 ЕКТС)

Студентите да ги препознаваат и објаснуваат основните законитости на психичкиот живот (психичките процеси и психичките особини). Да добијат продлабочено разбирање за однесување на луѓето во вонредни услови и да се оспособат за практична примена на стекнатите психолошки знаења.

Современи теории и системи за безбедност (6 ЕКТС)

Студентот ќе може да ги препознае различните пристапи во дефинирање на безбедноста. Да изврши поимовно определување на безбедност, безбедносен систем, да ги препознае елементите на системите за безбедност. Да биде оспособен да репродуцира солиден квантум на знаења и сознанија за познатите теории за безбедноста. Да идентификува, анализира различни концепти во креирање на безбедносните системи во држави со различен политички и економски концепт. Да ги анализира различните услови кои имаат влијание во конципирање на безбедносните системи на поедини држави. Да ги распознава и истражува современите политички и економски текови и нивното влијание во конципирање на безбедносни системи.

Човекови права и слободи (6 ЕКТС)

Цел на предметната програма е систематизирање на материјата од областа на човековите права (меѓународни документи, национална легислатива како и во теориските анализи за одделни прашања), во функционална целина соодветна на потребите на демократското општество. Во рамките на наставниот процес ќе бидат проучени изворите на актуелниот систем, базичните принципи и практиката, употребата и ограничувањата на меѓународниот систем на договори и конвенции, односот меѓу меѓународните обврски и националната имплементација. Задача на наставата во рамките на овој предмет е да им овозможи на студентите:

- стекнување знаења од областа на човековите права и слободи,
- согледување на човековите права како основа на функционирање на демократското општество,
- развој на интелектуални вештини за перцепција на ситуациите и активностите низ призмата на концептот за човековите права,
- алатки за практикување и заштита на човековите права,
- воочување на проблемите и контрадикторностите во имплементацијата на концептот и
- ќе ги зголеми критичките и аналитички вештини во однос на материјата за промоција и заштита на човековите права и слободи.

Криминалистичко разузнавање (6 ЕКТС)

Способност за прибирање, анализирање и презентирање информации преку употреба на постоечки методи.

Меѓународно хуманитарно право (3 ЕКТС)

Статусот на Република Македонија како земја кандидат за влез во НАТО, како и присуството на припадници на македонските оружени сили и полицијата во мисиите на НАТО и во мировните мисии на ООН, ја актуелизираат потребата од изучувањето на правилата и нормите на Меѓународното хуманитарно право. Целта на овој предмет е студентите да се запознаат со содржината на одредбите од меѓународните договори и со основните принципи на МХП, како и да

овладеат со потребните знаења и вештини потребни за решавање на практични прашања од областа на Меѓународното хуманитарно право. Тие детално ќе се запознаат со клучните прашања што произлегуваат од МХП за службените лица што го спроведуваат законот во демократските држави, при одржувањето на јавниот ред во ситуација на меѓународни и внатрешни оружени конфликти, како и со одредбите на МХП кои ги определуваат воените злосторства, злосторствата против човечноста и злосторството на геноцид.

Превенција на криминалитет (3 ЕКТС)

Да се оспособат студентите за планирање, дизајн и евалуација на превентивни програми и истражувачки проекти од областа на превенција на криминалитетот преку стекнување соодветни знаења за превенција на криминалитетот и безбедност во заедницата.

Задачи и очекувани резултати:

а) Знаења и разбирања: Запознавање на студентите со новите трендови во превенцијата на криминалитетот како концепт и како процес на градење превентивна стратегија за справување со криминалитетот.

б) Вештини: Развивање на студентите вештини и компетенции за развој на превентивни модели во справување со криминалитетот и создавање безбедни средини за живеење, преку планирање.

Англиски јазик 4 (3 ЕКТС)

Надградба на претходно стекнатите знаења по англиски јазик со содржини од областа на безбедноста. Развивање на четирите јазични вештини (зборување, читање, пишување и слушање) преку текстови и вежби на теми од областа на безбедноста. Продлабочување на знаењата од граматиката преку обработка на текстови и вежби на теми поврзани со идната професија на студентите. Развивање на јазичните функции и оспособување на студентите за употреба на јазикот во различни контексти важни за структурата.

Француски јазик 4 (3 ЕКТС)

Надградба на претходно стекнатите знаења по француски јазик со содржини од областа на безбедноста.

На крајот од семестарот, студентите треба да бидат способни да положат ДЕЛФ А2 Јуниор како и да располагаат со вокабулар од полициска терминологија.

Германски јазик 4 (3 ЕКТС)

Надградба на стекнатите знаења во Германски јазик 1 и 2. Оспособување на студентите да разбираат кратки едноставни текстови на вообичаени секојдневни теми и теми кои се релевантни во нивниот понатамошен професионален ангажман. При слушање можат да разберат едноставни описи на насоки на движење и како би стигнале од точка А до точка Б. Со пишување може да опишат каде некој живее и да напишат кратко соопштение или порака. Во однос на усна комуникација се оспособуваат да воспостават контакт и да даваат информации за минати активности. Студентите го заокружуваат нивото А1 според Заедничката европска референтна рамка за познавање на странски јазици.

НАСОКА - БЕЗБЕДНОСТ И УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ

Семестар 5

Кризен менаџмент(6 ЕКТС)

Со предметната програма студентите треба да се стекнат со основните знаења од областа на кризниот менаџмент и да ја разберат целовитоста на процесот на управување со кризи; да стекнат способност за предвидување и анализа на потенцијалните опасности и планирање и примена на основните алатки на кризниот менаџмент во државните институции, стопанските организации и непрофитните институции.

Безбедносен менаџмент(6 ЕКТС)

Стекнување со основни и напредни знаења за менаџментот како наука, а посебно примена на менаџментот во безбедносните институции. Преку безбедносниот менаџмент до изнаоѓање на решенија за конкретни безбедносни проблеми како и за решавање на конкретни безбедносни ситуации. Реализирање на безбедносните функции преку кои се одржува потребното ниво на безбедност.

Меѓународни односи (6 ЕКТС)

Цели на предметната програма се студентот дасе стекне со следниве компетенции:

- Да биде во можност (критички) да ги анализира различните облици на однесување на државите и другите меѓународни субјекти на меѓународен план,
  - Да може да ги проучува основните тенденции на меѓународниото делување и да ги согледа перспективите на таквото делување (особено во областа на безбедноста)
  - Да се запознат главните мислители /теоретичри во ова поле и основните ресурси
  - Да се подготват да читаат, размислуваат и пишуваат на дипломско/професионално ниво

Полициско право и примена на овластувања (6 ЕКТС)

Цел на предметната програма е изучување на општите правни норми со кои се уредува безбедноста во општеството, а особено организацијата, дејноста и контролата врз полицијата во остварувањето на својата функција. Се занимава со изучување на правните норми преку интегрирање на знаењата од другите науки кои се однесуваат на полициската организација и дејност. Задача на наставата во рамките на овој предмет е да им овозможи на студентите:

- Стекнување на знаења за правните норми кои ја уредуваат организацијата, делокругот и надлежноста на полицијата во казнено-правниот систем
- Развивање на продлабочено разбирање на улогата на полицијата во демократското општество
- Развивање на интелектуални вештини за критичко разбирање на полициското работење во општествено- историски контекст
- Согледување на плурализмот на полициското работење и воочување на доминантните разлики
- Стекнување вештини за идентификација и примена на полициски овластувања

Полициски менаџмент (3 ЕКТС)

Студентот располага со основните знаења од теоријата на менаџментот. Ги познава основите на раководењето со полицијата и полициската организација, ги познава основните принципи на управувањето со полицијата. Ги распознава и знае нивоата на полициска организација и умее, согласно таквата структура да ги примени принципите на менаџирање и знае која документација се изработува за проценка на ситуацијата, планирањето на активностите и посебно во организирањето и спроведувањето на активностите.

Проценка на ризик (3 ЕКТС)

Стекнување основни знаења за ризиците воопшто, а посебно за безбедносните ризици
Усвојување на најзначајните теоретски парадигми за ризиците, методите и моделите на справување и проценување на ризиците
Оспособување за самостојно, систематско и квалитетно анализирање, проценување и прогнозирање на безбедносните ризици

Семестар 6

Справување со конфликти (6 ЕКТС)

Целта на предметната програма е студентите да се стекнат со знаења за природата на конфликтите, нивната варијабилност, причините и условите за појавување на конфликти, начинот за трансформација, спречувањето и превенирањето на различните форми на конфликти и спорови, како и улогата на колективните системи за безбедност на ЕУ, НАТО и ООН со справувањето на конфликтите и одржувањето на мирот и безбедноста.

Меѓународна полициска соработка (3 ЕКТС)

Цели на предметната програма се студентот да се стекне со следниве компетенции:

- Да биде во можност да го примени теоретското и практичното знаење во организирање и функционирање на МПС во борбата против меѓународниот криминал
- Да може критички да ги анализира основните принципи на МПС во борбата против криминалот и да ги анализира ризиците/заканите за меѓународната заедница
- Да може да ја разбере улогата и одговорноста на меѓународните полициски организации и други договори на полициска соработка, и да учествува во работата на истите
- Да може писмено и устно да ги соопштува резултатите на сопствените истражувања и анализи.

Управување со човекови и социјални ресурси (6 ЕКТС)

Изучување и обработување на современи концепти и пристапи за важноста, местото и улогата на современиот менаџмент; усвојување на соодветни знаења за менаџментот и управувањето со човечките и социјалните ресурси; оспособување за ефикасно, ефективно и успешно реализирање на планираните организациски цели и задачи.

Еколошка безбедност (6 ЕКТС)

Основна цел на предметната програма е студентите да се стекнат со основни и напредни знаења за заканите од областа на животна средина, кои се во директна корелација со еколошката безбедност; да можат активно да учествуваат во изготвување и имплементирање на стратегиите за заштита на животната средина, да препознаваат активности за дефинирање на вредности, нивно загрозување и начини за справување со истите и др.

Безбедносни стратегии (3 ЕКТС)

Основната цел на предметот е студентите да се стекнат со основни и напредни знаења за безбедносните стратегии (националните стратегии и националните акциони програми), да можат активно да учествуваат во изготвување и имплементирање на стратегиите, да препознаваат активности за дефинирање на вредности, нивно загрозување и начини за справување со истите, за менаџментот како наука и за менаџментот во безбедносните институции.

Справување со стресот (3 ЕКТС)

Да ги препознава и идентификува реакциите на стресот кај себеси и кај другите и да знае практично да ги примени техниките за справување со стресот. Да ги совлада принципите на психолошката поддршка и интервенција како вештина за помагање на поединци и групи во кризни ситуации.

НАСОКА НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Семестар 5

Национална безбедност (6 ЕКТС)

Студентот ќе може да дефинира, да репродуцира солиден квантум на научни знаења и сознанија за националната безбедност и системот за национална безбедност во една држава; ќе изгради безбедносна свест и култура за препознавање и успешна заштита на трајните, витални и важни интереси на Република Македонија; да ги идентификува, анализира, просудува, вреднува, проценува безбедносните појави, безбедносната состојба; понатаму да го проценува безбедносното опкружување и безбедносните можности во една држава; да ја дефинира и утврдува политиката на национална безбедност (да ги утврди целите и насоките на водење на оваа политика по области: надворешна, економска, одбранбена, политика на внатрешна безбедност и политика на заштита на животната средина, и да ги утврдува инструментите на водење на оваа политика); да ги опише, објасни и класифицира елементите, карактеристиките и компонентите на системот за национална безбедност, носителите и субјектите во овој систем; успешно да ги распознава, разликува и издвојува сите ризици и опасности на националната безбедност (со посебен акцент на сите облици на загрозување на националната безбедност) како и кривично-правните дејствија со кои се загрозува уставно-правниот поредок и безбедноста на државата и граѓаните.

Современи безбедносни системи (9 ЕКТС)

Steknuvawe na osnovni znaewa od oblasta na структурата на безбедносните системи, потенцијалните ризици, закани, конципирање и функционирање на безбедносните системи во змејите од опкружувањето како и позначајните светски безбедносни системи

Разузнавање и разузнавачки служби (6 ЕКТС)

Студентот ќе може да дефинира, да репродуцира солиден квантум на научни знаења и сознанија за работата на разузнавачките служби; да ги разликува, распознава и да ги објасни видовите на разузнавачки служби; да ја истражува организационата структура на современите разузнавачки служби; да ги анализира и да знае да ги применува формите и методите на работа на разузнавачките служби; да репродуцира научни знаења и сознанија за безбедносно-разузнавачкиот систем на РМ; да ја истражува работата на современите разузнавачки служби – САД, Велика Британија, Италија, Република Хрватска, Република Србија, Босна и Херцеговина; да ја истражува потребата од постојана соработка помеѓу современите разузнавачки служби во борбата против современите закани и опасности.

Безбедносни стратегии (3 ЕКТС)

Основната цел на предметот е студентите да се стекнат со основни и напредни знаења за безбедносните стратегии (националните стратегии и националните акциони програми), да можат активно да учествуваат во изготвување и имплементирање на стратегиите, да препознаваат активности за дефинирање на вредности, нивно загрозување и начини за справување со истите, за менаџментот како наука и за менаџментот во безбедносните институции.

Корпоративна безбедност (3 ЕКТС)

ќе може да дефинира, да репродуцира солиден квантум на научни знаења и сознанија за корпоративната безбедност (поимно и термилошко определување на поимите корпорација, корпоративна безбедност и корпоративска безбедност);

Стекнување основни знаења за поимот, улогата и значењето на корпоративната безбедност во безбедносниот систем; Цели и задачи на корпоративната безбедност; Вредности на корпорацијата; Принципи на функционирање на корпорациите; Функции на корпоративната безбедност; Начела на функционирање и развој на системот на корпоративна безбедност; Оспособување за препознавање, проценување и справување со ризиците, заканите и загрозувањата во сферата на корпоративната безбедност (политички криминалитет, општ криминалитет, економски криминалитет); Процена на ризик и процена на безбедноста на работењето во корпорацијата; Улогата на менаџерот за безбедност во управување со ризиците; Оспособување за примена на најсоодветните мерки за превенција од ризици, закани и загрозувања во корпоративната безбедност;

Безбедносни политики (3 ЕКТС)

Стекнување основни знаења за поимот, улогата и значењето на безбедносната политика

Разбирање на современите основи и концепти за создавање и водење успешна безбедносна политика кај нас и во светот

Изучување на безбедносните закани (вклучително и асиметричните, традиционалните и нетрадиционалните) и предизвици во функција на подобро разбирање на современото конципирање и водење на безбедносна политика во домашни рамки и во светот

Стекнувањето на знаења базирано врз коапативен и аналитички пристап во разбирањето на безбедносните политики на Република Македонија, некои европски земји и земји од регионот, ЕУ, НАТО и САД

Здобивање со знаења со кои ќе придонесе подобро да се разбере потребата за постоење на сеопфатна безбедносна политика

Оспособување за примена на најсоодветните мерки, инструменти и активности за осмислување, создавање и водење безбедносна политика

Семестар 6

Криминалистичка тактика (6 ЕКТС)

Способност за идентификување, формулирање и решавање основни проблеми во полето криминалистиката преку употреба на постоечки методи.

Служби за безбедност и контраразузнавање (6 ЕКТС)

Стекнување на потребни академски знаења во врска со тактиката на работа на службите за безбедност и контраразузнавање. Преку тоа студентите ќе станат способни да препознаваат, известуваат и да развива стратегии за успешна борба против сите видови противуствано дејствување.

Дипломатија и меѓународна безбедност (6 ЕКТС)

Целта на предметната програма е да ги обедини и прошири претходните знаења, да го подобри разбирањето на меѓународната безбедност и нејзиното значење, како и да ги насочи студентите кон разгледување на вештината на преговарање и на различните канали преку кои се водат

переговорите. Постоенето најразлични проблеми кои настануваат во односите меѓу луѓето, народите и државите, а чие нерешавање води кон меѓусебна недоверба и до непријателства, ја потврдува потребата и практичната вредност на дипломатијата. Целта на оваа програма е да го развие концептуалното разбирање на студентите за практиките и процедурите во врска со наведените феномени.

Компјутерска безбедност (3 ЕКТС)

Препознавање на опасности од областа на компјутерската безбедност, идентификација на незаконски поведенија, анализа на ризик по компјутерските мрежи и системи, безбедносна состојба и заштита на компјутерските податоци, соработка и размена на информации за подобрување на компјутерската безбедност.

Контрола на безбедносен сектор (3 ЕКТС)

Потребата за целосна заштита на човековите слободи и права наложува професионалност, транспарентност и отчетност на институциите во рамки на безбедносниот систем. Надоградување на познавањата за функциите на безбедносниот менаџмент. Студентите ќе бидат способни да ги оценуваат и да ги вреднуваат активностите на припадниците на безбедносниот систем. Тие ќе се запознаат со генералната состојба и идните перспективи на контролата и надзорот врз безбедносниот систем на Република Македонија преку облиците на формална и неформална контрола и надзор кои се спроведуваат.

Управување со човекови и социјални ресурси (3 ЕКТС)

Изучување и обработување на современи концепти и пристапи за важноста, местото и улогата на современиот менаџмент; усвојување на соодветни знаења за менаџментот и управувањето со човечките и социјалните ресурси; оспособување за ефикасно, ефективно и успешно реализирање на планираните организациски цели и задачи.

НАСОКА - БЕЗБЕДНОСТ И КРИМИНАЛ

Семестар 5

Безбедност во сообраќајот и сообраќајна делинквенција (6 ЕКТС)

Изучување на местото, улогата, значењето, штетните последици и безбедноста на сообраќајот; Стекнување на основни и напредни сознанија за уредувањето, организацијата и факторите за безбедност во копнениот, водениот и воздушниот сообраќај, како и за факторите кои ја детерминираат сообраќајната делинквенција; Усвојување на релевантни знаења и оспособување за самостојно, тимско, ефикасно и компетентно извршување на превентивно-репресивни и безбедносно-полициски задачи при остварување на безбедносни функции во сообраќајот и спречување на сообраќајната делинквенција.

Криминалистичка тактика (6 ЕКТС)

Способност за идентификување, формулирање и решавање основни проблеми во полето криминалистиката преку употреба на постоечки методи.

Криминалистичка методика (3 ЕКТС)

Се изучуваат современите форми на криминалитет. Со тоа студентот, ќе стане способен за идентификување и издвојување на секое посебно кривично дело според елементите на истото, да умее да ги селектира фактите и доказите заради расветлување на делата и казнување на сторителите. Ќе се стекнува со основни сознанија во врска со видовите на кривичните дела, (крвни деликти, измами, разбојништва, кражби, учени, и др) како и со надградбата со проблематиката која се однесува на начините на извршување на кривичните дела. Ќе се здобие со доволно стручни знаења и искуство за да може оперативно, во целина и ефикасно, да работи во ОВР и други соодветни институции на откривањето и докажувањето на кривични дела.

Меѓународен тероризам (6 ЕКТС)

Способност за прибирање, анализирање и презентирање информации за тероризмот и терористичките активности.

Управување со човекови и социјални ресурси (3 ЕКТС)

Изучување и обработување на современи концепти и пристапи за важноста, местото и улогата на современиот менаџмент; усвојување на соодветни знаења за менаџментот и управувањето со човечките и социјалните ресурси; оспособување за ефикасно, ефективно и успешно реализирање на планираните организациски цели и задачи.

Хумана безбедност (3 ЕКТС)

Основната цел на предметот е студентите да се стекнат со основни и напредни знаења за концептот на хумана безбедност, исто така студентите треба да знаат да ги дефинираат, објаснат и споредат соодветните аспекти од проблематиката на безбедноста и хуманата (човекова) безбедност.

Справување со стресот (3 ЕКТС)

Да ги препознава и идентификува реакциите на стресот кај себеси и кај другите и да знае практично да ги примени техниките за справување со стресот. Да ги совлада принципите на психолошката поддршка и интервенција како вештина за помагање на поединци и групи во кризни ситуации.

Семестар 6

Методика на истражување на организиран криминал (6 ЕКТС)

Стекнување на основни знаења за кривичните дела од областа на организираниот криминал, за нивните појавни форми, облиците во кои се пројавуваат и начините на справување со истите. Преку тоа истите ќе бидат способни низ процесот на нивното интегрирање во општествените текови да помогнат во разграничување на облиците од класичниот криминалитет и облици на организираниот криминалитет. Оспособеност за изнаоѓање и преземање на најсоодветните методи и средства за расфетлување на тој тип на кривични дела.

кои знаења ќе се применуваат во оперативно-практичното работење со успешно откривање и превенирање на кривичните дела од областа на организираниот криминал

Организиран криминал и корупција (6 ЕКТС)

На крајот на совладувањето на предметните содржини студентот треба да:

- ги разбере и разграничува основните типови и облици на организиран криминал
- ги разбере и препознава условите, факторите и причините за појавата на организиран криминал
- ги разбере и препознава условите, факторите и причините за појавата на корупција
- ги препознава видовите, посебните типови и облици на корупција
- ги разликува конвенционалните од неконвенционалните типови на корупција
- ја разбере суштината и препознае потребата на системско-стратешкиот пристап за борба против Организиран криминал и корупција
- ја разбере суштината и препознае потребата од квалитативно нова стратегија за борба против Организиран криминал и корупција

Криминалистичка техника (6 ЕКТС)

Запознавање и оспособување на студентите со стручни и научни сознанија, методи и техники од областа на: криминалистичката идентификација и регистрација и истраги на место на настан. Стекнување на вештини за обезбедување на материјални траги и нивно соодветно вештачење.

Методика на истражување на економско – финансиски криминал (6 ЕКТС)

Стекнување знаења за појавните облици и форми на економско – финансиски криминалитет како и знаења и способности за откривање, расветлување и докажување на економско – финансиските кривични дела, идентификација на сторителите и својствата на сторителите поврзани со нивната функција, должност или дејност – професија, обезбедување на информации, водење на криминалистичка и финансиска истрага, податоци за видот и висината на криминалните приноси и преземање на мерки и дејствија за нивно обезбедување, замрзнување и конфискација.

Контрола на безбедносен сектор (3 ЕКТС)

Потребата за целосна заштита на човековите слободи и права наложува професионалност, транспарентност и отчетност на институциите во рамки на безбедносниот систем. Надоградување на познавањата за функциите на безбедносниот менаџмент. Студентите ќе бидат способни да ги оценуваат и да ги вреднуваат активностите на припадниците на безбедносниот систем. Тие ќе се запознаат со генералната состојба и идните перспективи на контролата и надзорот врз безбедносниот систем на Република Македонија преку облиците на формална и неформална контрола и надзор кои се спроведуваат.

Корпоративна безбедност (3 ЕКТС)

Ќе може да дефинира, да репродуцира солиден квантум на научни знаења и сознанија за корпоративната безбедност(поимно и термилошко определување на поимите корпорација, корпоративна безбедност и корпоративна безбедност);

Стекнување основни знаења за поимот, улогата и значењето на корпоративната безбедност во безбедносниот систем; Цели и задачи на корпоративната безбедност; Вредности на корпорацијата; Принципи на функционирање на корпорациите; Функции на корпоративната безбедност; Начела на функционирање и развој на системот на корпоративна безбедност; Оспособување за препознавање, проценување и справување со ризиците, закани и загрозувањата во сферата на корпоративната безбедност (политички криминалитет, општ криминалитет, економски криминалитет); Процена на ризик и процена на безбедноста на работењето во корпорацијата; Улогата на менаџерот за безбедност во управување со ризиците;

Оспособување за примена на најсоодветните мерки за превенција од ризици, закани и загрозувања во корпоративната безбедност;

Економска безбедност (3 ЕКТС)

Економската безбедност е поттикнување одржлив долгорочен однос во трудот и капиталот на продуктивноста и на тој начин зголемување на животниот стандард на граѓаните на една нација, вклучително и одржување на фер, безбедна и динамична деловна средина погодна за иновации, домашни и странски инвестиции и одржлив економски раст. Со оваа предметна програма студентите ќе можат да одговарат на прашањето како економите обезбедуваат капитал преку кој ги финансираат бизнисите, а со тоа отвараат работни места, преку кои плаќаат даноци, а со тоа се финансира националната безбедност и се обезбедува економска безбедност.

НАСОКА - БЕЗБЕДНОСТ И УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ

Семестар 7

Тероризам (9 ЕКТС)

Способност за прибирање на информации и проценување на терористичките активности и креирање на стратегии за спротивставување на истите.

Методика на истражување на пожари и експлозии (3 ЕКТС)

Оспособување на студентите за самостојна работа при вршење на разни експертизи (вештачења) при разни пожари и експлозии, без разлика да ли се тие како последица на самите пожари или пак предизвикани во други околности од разни материи и експлозивни средства

Дипломатија и меѓународно преговарање (3 ЕКТС)

Целта на оваа предметна програма е запознавање и систематизирано проучување на прашањата од теориска и практична природа поврзани со процесот на меѓународно, меѓудржавно, дипломатско преговарање и други видови на решавање на споровите по мирен пат. Студентите преку конкретни карактеристични случаи детално ги проучуваат методите на преговарање, елементите на преговарачка вештина, стратегиските пристапи и сл., здобивајќи со со потребните знаења и вештини. Тие го анализираат влијанието на меѓународните кризи врз преговарањето, како и улогата на дипломатијата во нивното решавање, видовите дипломатија и развојот на современата дипломатија. Целта на програмата е да го развие концептуалното разбирање на студентите за практиката и процедурите на модерната дипломатија и на меѓународното преговарање, како и да ја зголеми нивната способност да работат ефективно во рамките на дипломатската заедница.

Геополитика (3 ЕКТС)

Стекнување основни знаења за геополитиката. Правилно разбирање на сложената мрежа чинители кои ја детерминираат современата геополитика. Стекнување потребни знаења, способности и вештини за анализа на современата геополитика. Оспособување за донесување соодветни безбедносни проценки, стратегии и политики во услови на современа геополитичка констелација.

Меѓународно право за права на човекот (3 ЕКТС)

Во рамките на овој предмет студентите ќе стекнат знаење, како и ќе го развијат концептуалното разбирање на основните поими, институти и инструменти во областа на меѓународното право за права на човекот. Посебна цел на предметната програма е студентите да стекнат продлабочено знаење за малцинските права и воспоставените механизми за нивна заштита на регионално и универзално ниво. Студентите ќе се запознаат со современите теретски сознанија во овој дел, како и со релевантните меѓународни акти и обичаи и ќе бидат оспособени за научно-истражувачка работа во областа на меѓународното право за правата на човекот, како и подготвени за работа во институциите и телата кои се занимаваат со заштитата на човековите права на владиниот и невладиниот сектор.

Семестар 8

Просторно планирање и заштита (6 ЕКТС)

Целта на предметната програма е студентите да се запознаат со значењето на просторот и просторното планирање; да ги разликува и интерпретира основните чекори на планскиот процес; да ги утврди битните делови за анализа и синтеза просторното планирање; да ги оцени, анализира и презентира карактеристиките на просторот; да ги вреднува планските варијанти преку уважување на основните цели и критериуми на просторното планирање (одржлив развој, полицентричен развој);

Односи со јавноста (6 ЕКТС)

Целта на предметната програма е студентите да стекнат комуникациски вештини за комуникација со надворешната (граѓаните, медиумите и др.) и внатрешната (колеги, претпоставени и др.) јавност; да се запознаат со начините за управувањето со комуникациите и информациите во рамките на државните органи од безбедносниот систем, посебно со односите со јавноста во министерствата за внатрешни работи.

Форензичка криминологија (6 ЕКТС)

Студентот ќе може да ги опишува, дискутира и објаснува предиспозициите за сторување на конкретното кривично дело, преципитативните фактори (што допринело за сторување на делото), истражување на улогата на жртвата притоа осврнувајќи се на нејзиното медицинско досие, финансиско досие, механизмот или причините за смртта. Ќе стекне потребни знаења за истражување и експериментирање преку практикување на метакогнитивни вештини на размислување со цел вешто концептуализирање, анализирање, синтетизирање, евалуација на информациите собрани или генерирани преку набљудување, расудување, искуство или комуникација. Ќе стекне вештина за интерпретирање на ригорозни и скептични анализи на целиот корпус на докази, кои бараат објективно и сеопфатно споредување на фактите од случајот и околностите на секое парче доказ.

Управување со природни ресурси (6 ЕКТС)

Основната цел на предметот е студентите да се стекнат со основни и напредни знаења за управувањето како дел на менаџерските функции, особено во делот на природните ресурси, исто така студентите треба да знаат да ги дефинираат, објаснат и споредат безбедносните ризици кои произлегуваат од желбата за управување со природните ресурси

Безбедноста во спортот (6 ЕКТС)

Стекнување на теоретски и усовршување на практични знаења од доменот на безбедноста во спортот. Целта е студентите да се оспособат за решавање на практични безбедносни проблеми кои се појавуваат внатре во спортот, но исто така да се здобијат со теоретски знаења и вештини за решавање на проблеми околу спортот во социјалната, економската и политичка средина.

НАСОКА - НАЦИОНАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

Семестар 7

Организиран криминал и корупција (9 ЕКТС)

На крајот на совладувањето на предметните содржини студентот треба да:

- ги разбере и разграничува основните типови и облици на организиран криминал
- ги разбере и препознава условите, факторите и причините за појавата на организиран криминал
- ги разбере и препознава условите, факторите и причините за појавата на корупција
- ги препознава видовите, посебните типови и облици на корупција
- ги разликува конвенционалните од неконвенционалните типови на корупција
- ја разбере суштината и препознае потребата на системско-стратешкиот пристап за борба против Организиран криминал и корупција
- ја разбере суштината и препознае потребата од квалитативно нова стратегија за борба против Организиран криминал и корупција

Безбедност во сообраќајот и сообраќајна делинквенција (3 ЕКТС)

Изучување на местото, улогата, значењето, штетните последици и безбедноста на сообраќајот; Стекнување на основни и напредни сознанија за уредувањето, организацијата и факторите за безбедност во копнениот, водениот и воздушниот сообраќај, како и за факторите кои ја детерминираат сообраќајната делинквенција; Усвојување на релевантни знаења и оспособување за самостојно, тимско, ефикасно и компетентно извршување на превентивно-репресивни и безбедносно-полициски задачи при остварување на безбедносни функции во сообраќајот и спречување на сообраќајната делинквенција.

Методика на истражување на организиран криминал (3 ЕКТС)

Стекнување на основни знаења за кривичните дела од областа на организираниот криминал, за нивните појавни форми, облиците во кои се пројавуваат и начините на справување со истите. Преку тоа истите ќе бидат способни низ процесот на нивното интегрирање во општествените текови да помогнат во разграничување на облиците од класичниот криминалитет и облици на организираниот криминалитет. Оспособеност за изнаоѓање и преземање на најсоодветните методи и средства за расфетлување на тој тип на кривични дела.

кои знаења ќе се применуваат во оперативно-практичното работење со успешно откривање и превенирање на кривичните дела од областа на организираниот криминал

Меѓународен тероризам (3 ЕКТС)

Способност за прибирање, анализирање и презентирање информации за тероризмот и терористичките активности.

Безбедност и стандарди при транспорт (3 ЕКТС)

Стекнување на осовни и напредни знаења за сообраќајот, безбедноста и стандардите при транспортот на патници, стоки и други услуги во копнениот, водениот и воздушниот сообраќај; студентите ќе бидат способни да ги создаваат факторите за безбедност во одредениот вид на сообраќај, ќе ги дефинираат најкарактеристичните стандарди и практики за сообраќај во земјите членки на Европската унија, ќе бидат способни да ги опишат и применуваат условите и стандардите за транспорт во сообраќајот во Европа и со натамошна надградба ќе применуваат дел од стекнатите знаења.

Психологија на комуникација и разузнавачки анализи (3 ЕКТС)

Стекнување на теоретски и практични знаења од психологија на комуникација ; разбирање на различни видови на комуникација (невербална, вербална, социјална и деловна); препознавање и разбирање на комуникација со различни категории на граѓани; демонстрирање на ефективна комуникација (воспоставување контакт, активно слушање, техника на комуникација со која се избегнува конфликт и постигнува соработка); разликување на асертивна од агресивна комуникација ; запознавање со техниката на водење на разговор- интервју и усвојување на правила за водење на разговор со осомничениот и со сведокот; усвојување на правилата за водење на разговор со жртва на кривично дело на начин кој нема дополнително да ја трауматизира; усвојување на правилата за водење на разговор со припадниците на ранливи групи (деца, стари лица, жени, менатално болни, лица со посебни потреби).

Семестар 8

Превенција на конфликти и мирно решавање на спорови (6 ЕКТС)

Во рамки на овој предмет се проучуваат конфликтите како ситуација кога еден субјект е ангажиран во свесно спротивставување на друг субјект во меѓународната заедница, бидејќи овие два субјекти имаат спротивни цели. Посебно се проучуваат причините за појавување и развој на конфликтите. Студентите стекнуваат знаења и за можностите за превенирање на конфликтите, како и за начините за изнаоѓање на прифатливо решение за сите страни на конфликтот, доколку истиот избие. Исто така се изучуваат начините за мирно решавање на споровите, како и улогата на меѓународната заедница во превенцијата и разрешувањето на конфликтите.

Стратешки анализи (6 ЕКТС)

Студентот ќе стане способен да бира, оценува и составува информации за криминалот и на тој основ да предлага решенија на стратешко, оперативно и тактичко ниво.

Транзициска правда (6 ЕКТС)

На крајот на совладувањето на предметните содржини студентот треба да може да:

- ја разбере нужноста од процесот на помирувањето во постконфликтите општества;
- ја разбере поврзаноста помеѓу утврдувањето на вистината, помирувањето, и транзиционата правда;
- се сензибилизира за страдањата на жртвите на масовни злосторства

Тактика и техника на обезбедувањето (6 ЕКТС)

Студентот ќе може да дефинира, да репродуцира солиден квантум на научни знаења и сознанија за обезбедувањето (еволуција и законски основи на регулирање на обезбедувањето); да ги објасни условите под кои правни лица и работниците за обезбедување можат да ја вршат дејноста обезбедување на лица и имот; да ги разликува и и издвојува овластувањата кои ги употребува полицијата и работниците за обезбедување на лица и имот; да ја оценува работата на Комората за обезбедување на лица и имот и дејноста на приватните агенции за обезбедување; да ја препознае приватната детективска дејност; да знае да ги распознава, разликува видовите на обезбедување и нивоата на заштита; да ги опише, објасни и класифицира елементите во техничкиот систем за обезбедување, да знае да ги препознае, разликува и издвојува сите облици на загрозување на лица, објекти, манифестации и транспорт; да ја оценува работата на приватните агенции како што се Питон, Никоб, Сокол итн.

Меѓународна полициска соработка (6 ЕКТС)

Цели на предметната програма се студентот дасе стекне со следниве компетенции:

- Да биде во можност да го примени теоретското и практичното знаење во организирање и функционирање на МПС во борбата против меѓународниот криминал
- Да може критички да ги анализира основните принципи на МПС во борбата против криминалот и да ги анализира ризиците/заканите за меѓународната заедница
- Да може да ја разбере улогата и одговорноста на меѓународните полициски организации и други договори на полициска соработка, и да учествува во работата на истите
- Да може писмено и устно да ги соопштува резултатите на сопствените истражувања и анализи.

Методика на истражување на субверзивни дејства (6 ЕКТС)

Студентите да завладеат со знаењата поврзани со етиологијата и феноменологијата и навременото и квалитетно откривање, спречување и докажување на кривичните дела против државата (субверзивните дејства), како дел од финализирањето на академската наобразба од безбедносната сфера, што претставува неопходен предуслов за успешно вклучување во практичната работа, особено, во безбедносно-контраразузнавачките служби и другите институции во пошироката област на безбедноста во земјата и странство.

Електронска безбедност (6 ЕКТС)

Студентите да ги завладеат специфичните знаења од областа на електронската безбедност, што се неопходни за финализирање на нивната академска наобразба од безбедносната сфера и успешно применување на стекнатите академски знаења во практичната работа во некои од безбедносните институции или во корпорациите во земјата и странство.

НАСОКА - БЕЗБЕДНОСТ И КРИМИНАЛ

Семестар 7

Разузнавачки служби (9 ЕКТС)

Студентот ќе може да дефинира, да репродуцира солиден квантум на научни знаења и сознанија за работата на разузнавачките служби; да ги разликува, распознава и да ги објасни видовите на разузнавачки служби; да ја истражува организационата структура на современите разузнавачки служби; да ги анализира и да знае да ги применува формите и методите на работа на разузнавачките служби; да репродуцира научни знаења и сознанија за безбедносно-разузнавачкиот систем на РМ; да ја истражува работата на современите разузнавачки служби – САД, Велика Британија, Италија, Република Хрватска, Република Србија, Босна и Херцеговина; да ја истражува потребата од постојана соработка помеѓу современите разузнавачки служби во борбата против современите закани и опасности.

Методика на истражување на недозволена трговија со дрога (6 ЕКТС)

Студентот ќе може да ги препознае видовите на опојни дроги, да направи разлика помеѓу употреба и злоупотреба на опојните дроги, да изврши дефинирање на наркокриминалитетот

Да репродуцира солиден квантум на научни знаења и сознанија за основните карактеристики на кривичните дела поврзани со неовластено производство, држање и ставање во промет на опојните дроги, модусот опеаранди на делување на организирани криминални групи кои се занимааваат со недозволена трговија со дрога,

Да ги идентификува, анализира, просудува, вреднува соодветните методи и средства кои се најпогодни во расфетлувањето на Недозволената трговија со дрога како облик на организиранот криминал.

Да ги разликува, распознава и да ги објасни квалификаторните облици, посебниот облик како и последиците од кривичното дело неовластено производство, држање и ставање во промет на опојните дроги.

Да ги анализира и да знае да ги применува соодветните методи и средства во расфетлувањето на недозволената трговија со дрога, обезбедување квалитетна материјална доказна квалификација за кривичните дела поврзани со недозволена трговија со дрога.

Криминална политика (3 ЕКТС)

На крајот на совладувањето на предметните содржини студентот треба да:

- го определи местото на криминалната политика во системот на кривичноправните науки и односот со другите сродни науки;
- ја разбере суштината и значењето на основните криминалнополитички начела и нивната поврзаност и условеност од основните човекови права и слободи;
- ги идентификува основните компоненти/ области (превентивна и репресивна) на криминалната политика и да ја согледа потребата од нивна избланицаност;
- разбере дека превенцијата е условена и треба да се прилагодува на спецификите на различните типови на криминалот;

има критички став кон некои „нови“ тенденции на криминалната политика кои во суштина значат враќање на старите и веќе познати методи на криминалната политика карактеристични за недемократските/ тоталитаристички општерства.

Кризен менаџмент (3 ЕКТС)

Со предметната програма студентите треба да се стекнат со основните знаења од областа на кризниот менаџмент и да ја разберат целовитоста на процесот на управување со кризи; да стекнат способност за предвидување и анализа на потенцијалните опасности и планирање и примена на основните алатки на кризниот менаџмент во државните институции, стопанските организации и непрофитните институции.

Безбедност и стандарди при транспорт (3 ЕКТС)

Стекнување на осовни и напредни знаења за сообраќајот, безбедноста и стандардите при транспортот на патници, стоки и други услуги во копнениот, водениот и воздушниот сообраќај; студентите ќе бидат способни да ги сознаваат факторите за безбедност во одредениот вид на сообраќај, ќе ги дефинираат најкарактеристичните стандарди и практики за сообраќај во земјите членки на Европската унија, ќе бидат способни да ги опишат и применуваат условите и стандардите за транспорт во сообраќајот во Европа и со натамошна надградба ќе применуваат дел од стекнатите знаења.

Безбедносни стратегии (3 ЕКТС)

Основната цел на предметот е студентите да се стекнат со основни и напредни знаења за безбедносните стратегии (националните стратегии и националните акциони програми), да можат активно да учествуваат во изготвување и имплементирање на стратегиите, да препознаваат активности за дефинирање на вредности, нивно загрозување и начини за справување со истите, за менаџментот како наука и за менаџментот во безбедносните институции.

Психологија на комуникација и разубнавање (3 ЕКТС)

Стекнување на теоретски и практични знаења од психологија на комуникација ; разбирање на различни видови на комуникација (невербална, вербална, социјална и деловна); препознавање и разбирање на комуникација со различни категории на граѓани; демонстрирање на ефективна комуникација (воспоставување контакт, активно слушање, техника на комуникација со која се избегнува конфликт и постигнува соработка); разликување на асертивна од агресивна комуникација ; запознавање со техниката на водење на разговор- интервју и усвојување на правила за водење на разговор со осомничениот и со сведокот; усвојување на правилата за водење на разговор со жртва на кривично дело на начин кој нема дополнително да ја трауматизира; усвојување на правилата за водење на разговор со припадниците на ранливи групи (деца, стари лица, жени, менатално болни, лица со посебни потреби).

Семестар 8

Тактика и техника на обезбедувањето (6 ЕКТС)

Студентот ќе може да дефинира, да репродуцира солиден квантум на научни знаења и сознанија за обезбедувањето (еволуција и законски основи на регулирање на обезбедувањето); да ги објасни условите под кои правни лица и работниците за обезбедување можат да ја вршат дејноста обезбедување на лица и имот; да ги разликува и и издвојува овластувањата кои ги употребува полицијата и работниците за обезбедување на лица и имот; да ја оценува работата на Комората за обезбедување на лица и имот и дејноста на приватните агенции за обезбедување; да ја препознае

приватната детективска дејност; да знае да ги распознава, разликува видовите на обезбедување и нивоата на заштита; да ги опише, објасни и класифицира елементите во техничкиот систем за обезбедување, да знае да ги препознае, разликува и издвојува сите облици на загрозување на лица, објекти, манифестации и транспорт; да ја оценува работата на приватните агенции како што се Питон, Никоб, Сокол итн.

Безбедност и заштита на информации (6 ЕКТС)

Студентите ќе развијат способности за прибирање на информации, нивна правилна заштита и проценка на корисниците- согласно системот за сертифицирувани корисници на информации.

Дипломатија и разузнавање (6 ЕКТС)

Целта на предметната програма е студентите да завладеат со знаењата од областа на дипломатијата и современата разузнавачка дејност, имајќи ги во вид сите нијанси на современите меѓународни односи, од аспект на реализирањето на државните цели и интереси, што ќе им претставува академски темел за успешно вклучување во работата на државните и меѓународните институции во широката лепеза на интернационалната политичка и безбедносна сфера. Таа треба да го подобри разбирањето и значењето на меѓународната безбедност, како и да ги насочи студентите кон разгледување на вештината на преговарање и на различните канали преку кои се водат преговорите и се практикува дипломатијата.

Илегална миграција и трговија со луѓе (6 ЕКТС)

На крајот на курсот и совладувањето на предметните содржини студентот треба да може да:

- го сфати значењето на миграционите движења и да ги препознава нејзините нус продукти, како што е илегалната миграција;
- ја поврзе миграцијата со трговијата со луѓе
- ја разграничи трговијата со луѓе од кримучарењето мигранти и проституцијата од трговијата со луѓе;
- го разбере концептот на трговијата со луѓе како флагрантно кршење на човековите права и слободи и значењето на проучувањето на виктимолошката димензија на појавата
- ги запознае и да го сфати значењето на примената на проактивните и реактивните истраги како ефикасен начин на откривањето и сузбивањето на трговијата со луѓе;

ги разграничи и воочи специфичностите на различните облици на трговијата со луѓе (сексуална експлоатација; трудова експлоатација; принудни бракови; илегално посвојување; трговија со човечки органи и др.)

Служби за безбедност и контраразузнавање (6 ЕКТС)

Стекнување на потребни академски знаења во врска со тактиката на работа на службите за безбедност и контраразузнавање. Преку тоа студентите ќе станат способни да препознаваат, известуваат и да развива стратегии за успешна борба против сите видови противустановно дејствување.